

เทศน์เช้า วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถ้าศาสนานี้มันเรื่องของหัวใจ คนเราเรื่องหัวใจสำคัญมาก แต่! แต่เวลาเป็นโลกเขามองแต่ครอบครัว มองแต่ร่างกาย มองแต่วัตถุไง มองแต่วัตถุ วัตถุนั้นก็มีความจำเป็น ปัจจัยเครื่องอาศัยจำเป็นมากนะ แต่เวลาเรามีลูกมีหลาน เราต้องให้ลูกหลานเรามีการศึกษา เพราะการศึกษานั้นมันเป็นเรื่องที่จะติดตัวเขาไป

มรดกเราก็ให้ ถ้าเรามีเราก็อยากให้ แต่การศึกษา เห็นไหม การศึกษานี้เขาจะมีอาชีพของเขา เขาอยู่ในสังคมของเขาได้ ถ้ามีการศึกษาขึ้นมาเขาจะไม่เป็นเหยื่อของโลกนะ เหยื่อของโลก คุณถ้าเราไม่มีการศึกษา ใครพูดอะไรเราก็เชื่อ ถ้ามีการศึกษา เขาพูดอะไรนี้เขาจะมีปัญญาของเขา เขาจะแยกแยะของเขา เห็นไหม

ความสำเร็จของลูกนี่นะ พ่อแม่มีความชื่นใจมาก พ่อแม่ไม่ต้องการอะไรจากลูกเลย แต่ลูกมีความสุข แต่ความสุขของโลกคือหาปัจจัยเครื่องอาศัย หาสิ่งที่เป็นสมบัติพัสถาน ถ้ามันดีนะใจเราดีมันเป็นประโยชน์มาก ในครอบครัวถ้าใจเราไม่ดี มันจะมีมากมายขนาดไหนนะ ทำไมลูกเราไม่มีความสุขล่ะ? ทำไมครอบครัวไม่มีความสุขล่ะ? ไม่มีความสุขเพราะอะไร? เพราะมันเป็นจี้ซ้ำใจ

เราไปถนอมรักษา คือใจเราต่ำกว่าข้าวของเงินทองของเรา ถ้าใจเราสูงกว่าข้าวของเงินทองของเรา เราเป็นผู้บริหารมัน เราเป็นคนใช้มัน คนใช้มันนี่คือการประสบความสำเร็จทางโลก แต่การประสบความสำเร็จทางธรรมล่ะ? ถ้าทางธรรมนะ ทรัพย์จากภายนอก ทรัพย์จากภายใน

ทรัพย์จากภายนอกแสวงหาก็คยากแล้ว เพราะทรัพย์จากภายนอกมันต้องอาศัยสังคัม ต้องอาศัยการตลาดใช่ไหม? ถ้าไม่มีการซื้อการขาย มันจะเกิดผลกำไรขึ้นมาได้อย่างไร? มันต้องมีผู้ค้าและมีลูกค้า แต่ในการปฏิบัติของเรามันมีกิเลสกับธรรม เราชนะตัวเราเองยากกว่าลูกค้าอีก

เวลาเราเป็นลูกค้า เห็นไหม เราไปหาลูกค้า เราจะขายของของเรา เราต้องบริการเขา แต่เวลากิเลสของเรามันไม่บริการเราเลย แต่เวลาธรรมะเราต้องแสวงหา

ธรรมะ เห็นไหม เราเสียดล ตักบาตรทุกวัน ตักบาตรนี่คือเราทำบุญทุกวันนะ เราทำบุญกุศล น้ำหยดลงหินทุกวันหินยังกร่อน แต่นี่เราตักน้ำใส่ตุ่มทุกวันๆ เราสะสมของเราไป โลกเขาบอกการเสียดล เห็นไหม การเสียดลมันเปิดความตระหนี่ถี่เหนียว เกิดความตระหนี่ถี่เหนียวคือเกิดการที่สมบัตินั้นมันจะมีอำนาจเหนือเรา นี่เราหามา แล้วเราใช้ประโยชน์ของเราด้วย แล้วเราใช้ประโยชน์ของเราต่อไปข้างหน้าด้วย ถ้าประโยชน์ต่อไปข้างหน้า เห็นไหม

“กลิ่นของศีลหอมทวนลม”

กลิ่นของศีลนะ! กลิ่นของศีล กลิ่นของธรรม เราเสียดลมันเป็นกลิ่นของอะไร? มันเป็นกลิ่นของคุณงามความดี มันหอมทวนลม แต่กลิ่นของเกสรดอกไม้ กลิ่นของกลิ่นหอมมันหอมไปตามลม.. นี่หอมไปทวนลม เห็นไหม ทวนลมเฉพาะโลกนี้หรือ? ทวนลมไปนะ ถ้าเราเสียดลมีความชุ่มชื้นตลอดไป

นี่เวลาวันพระวันเจ้า เราทำบุญกุศลไป เราอุทิศส่วนกุศลไป นี่สัมภเวสีอยู่ตามสี่แยก อยู่ตามต่างๆ นะ เราไม่เห็น ตาเราไม่เห็นเพราะอะไรรู้ไหม? เพราะนี่คูสิเวลาทางโค้ง เห็นไหม สิ่งที่ประสบอุบัติเหตุ เวลาเขาตายแล้วเขาอยู่ที่นั่นแหละ นี่เวลาเราภาวนากันนะ วันพระวันเจ้าเขายังดีจัง ฉับ เขายังไม่รู้ตัวเขาเลยนั่นนะ แล้วเวลาเขาหิวขึ้นมา เขาหิวเขาก็หาอะไรของเขา เราทำบุญกุศล เราอุทิศส่วนกุศลนี้ไป

กลิ่นของศีลหอมทวนลม หอมในโลกปัจจุบันนี้แล้วนะ ยังหอมในโลกของจิตวิญญาณ โลกของจิตวิญญาณคือว่าเขาตายแล้วนี่ อาหารของเขาคืออะไร? อาหารของเขาคือสิ่งที่เราเสียดลแล้ว เสียดลแล้วมันถึงเกิดขึ้นมา เขาขอส่วนบุญจากเรา เห็นไหม แล้วเราทำมันจะร่วมเย็นเป็นสุขในบริเวณของเรา

นี่ที่ไหนผู้มีศีลมีธรรมไปอยู่ที่นั่น ที่นั่นจะมีความร่วมเย็นเป็นสุข ครูบาอาจารย์เราไปอยู่ที่ไหน ฝนฟ้าจะตกต้องตามฤดูกาล ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล การเกษตรกรรมของเราก็ดี ความดำรงชีวิตของสังคมมันก็ดีขึ้น ทุกอย่างมันจะดีขึ้นไปหมดเลย แต่! แต่เวลาเป็นทุนนิยมขึ้นมา

เห็นไหม เราต้องคิดแต่เรื่องกำไรขาดทุน เราต้องหาให้มาก ทรัพยากรต้องใช้ให้มาก ใช้มากเพื่อประโยชน์มาก

มันเป็นเรื่องของวิทยาศาสตร์ เรื่องของโลก วิทยาศาสตร์มันพิสูจน์ธรรมชาติไม่ได้ในวิทยาศาสตร์ เวลาเราพูดถึงวิทยาศาสตร์ของจิต เวลาที่มีความทุกข์ล่ะ? มีความฟุ้งซ่านล่ะ? มีความสงบเย็นล่ะ? มีปัญญาที่ชำระกิเลสล่ะ? มันก็เป็นวิทยาศาสตร์ แต่พวกมันไม่รู้เรื่อง พวกมันไม่รู้เรื่องเพราะอะไร? เพราะเราคิดได้เท่านั้นเอง จิตเรารับรู้ได้แค่นี้ แต่เวลาประพฤติปฏิบัติไป เห็นไหม

นี่ปุณฺณ กัลยาณปุณฺณ โสคาปัตติมรรค โสคาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล.. ฟังสิมันมีที่ขั้นตอน ทำไมมันถึงเป็นอรหัตตมรรค ทำไมมันถึงเป็นอรหัตตผล?

อรหัตตมรรคมันเป็นการกระทำ นี่เราทำสินค้าของเรา เราทำอุตสาหกรรมของเรา เรายังไม่ได้ขายไป มันจะเป็นประโยชน์อะไรขึ้นมา อรหัตตมรรคนี้การกระทำอยู่ แต่ผลยังไม่เกิดนะ แล้วผลมันเกิดขึ้นมาทำไมจนเสร็จแล้ว เราทำงานเสร็จแล้ว เราอาบน้ำอย่างดีเลย เรานอนสบายเลย

นี่ผลของมันเป็นอย่างนั้น อรหัตตมรรคมันเป็นส่วนหนึ่ง ความรู้สึกมันเป็นคนละอันกัน นี่ความรู้สึก เห็นไหม แต่พอเราอรหัตตมรรค เราพยายามแสวงหาของเรา เราว่าสิ่งนี้เป็นประโยชน์กับเรา สิ่งนี้เป็นประโยชน์กับเรา มันยังไม่เป็นผล สินค้าที่เราผลิตขึ้นมา ถ้ามันยังไม่ได้ส่งให้ลูกค้า มันหลุดออกจากมือเราไป มันเสียหายไป เราต้องซ่อมแซมไหม? เราต้องป้องกันมันสูญหายไหม?

อรหัตตมรรค ถ้ามันยังไม่เป็นอรหัตตผล มันเป็นอนิจจังอยู่ มันยังมีการเสื่อมสภาพอยู่ มันยังเสื่อมไปเป็นธรรมดา แต่ถ้าไปถึงผลแล้ว สินค้ามันส่งให้ลูกค้าไปแล้ว เราเก็บเงินมาแล้ว มันเป็นอรหัตตผล ผลนั้นไม่มีเสื่อมนะ เพราะเงินสดอยู่ในกระเป๋าเรา เห็นไหม

อรหัตตมรรค อรหัตตผล ต่างกันอย่างไร? นี่มรรค ๔ ผล ๔ แต่ขณะที่เราแสวงหาเราต้องมีก่อน คุณิเราจะมีโรงงานทำสินค้า เราต้องมีที่ทางก่อนใช่ไหม? เราต้องบุกเบิกปรับพื้นที่ใช่ไหม? เราต้องสร้างโรงงานของเราขึ้นมาใช่ไหม?

นี่ก็เหมือนกัน ปุณฺณ กัลยาณปุณฺณ.. ปุณฺณมันชนคะ ชนอะไร? ชนความคิดเรา ชนในกิเลสตัณหา มันพาชน ชนเข้าไปว่าสิ่งนั้นจะเป็นคุณงามความดี สิ่งนั้นจะเป็นความดี มันเรียกร้องไปหมด แล้วมันเป็นความจริงไหม? มันเป็นนามธรรม มันยังไม่ประสบความสำเร็จขึ้นมา แต่เวลาประพาศปฏิบัติเข้าไป ปุณฺณ กัลยาณปุณฺณ นี่เราเริ่มมีความสงบขึ้นมา เราหาพื้นที่ของเราได้

ความสงบของใจคือพื้นฐานของเรา คือตัวตนของเรา.. ตัวตนของเรานะ นี่ตัวตนของเรา แล้วทำลายตัวตนนั้น ถ้าไม่ทำลายตัวตนนั้น เห็นไหม ตัวตนนั้นมันยังมีความเข้มแข็งขึ้นมา ยิ่งคิดละเอียด คิดลึกซึ้ง คิดสิ่งที่เบียดเบียนตน เบียดเบียนตนคืออะไร? เบียดเบียนตน อย่างน้อยก็เบียดเบียนชีวิตเรา นี่ชีวิตเราต้องมีการพลัดพรากเป็นที่สุด ทุกคนถึงที่สุดแล้วต้องตายไปเป็นธรรมดา แล้วเราจะเอาสมบัติอะไรของเราไป

สมบัติของเรานะ ถ้าสมบัติที่เราหาไว้เราได้เสียสละออกไป เห็นไหม ในธรรมะบอกว่าของในบ้านเรา ไฟไหม้บ้านไหม้เรือนอยู่ คือพลังงานของเรา คือจิตของเรามันเผาผลาญตัวเอง มันเผาผลาญจนมันเสื่อมสภาพไป แล้วถ้าเสียสละออกไป เราได้ขนสมบัติเราออกไปจะเป็นของๆ เรา ถ้าเราไม่เสียสละสมบัติของเราออกไป นี่ไฟไหม้บ้านเรานั้นก็จะไหม้หมดไป

สมบัติของเรานี้ จิตใจมันไม่เสียสละ มันไม่รับรู้ สมบัติก็เป็นสมบัติของโลก เห็นไหม สมบัติของโลกคือว่ามันเป็นวัตถุธาตุ มันอยู่กับโลกนี้ แต่สมบัติของเรา เสียสละไปแล้วเป็นบุญกุศล อันนี้มันไปกับใจของเรา.. นี่พูดถึงสมบัติทางโลกนะ แล้วสมบัติของเราละ? สมบัติของนักปฏิบัติละ?

พระ! พระมีศีลสมบัติ มีสมาธิสมบัติ มีปัญญาสมบัติ สมบัติอันนี้ คุณทางโลก พ่อแม่ต้องการให้ลูกมีวิชาการเพื่อจะแสวงหา เพื่อจะดำรงชีวิตในโลก เห็นไหม นี่คือวิชาชีพ วิชาชีพในโลกนี้มันต้องมีสติมีปัญญาเพื่อจะทันโลก เราไม่เป็นเหยื่อของเขา เราต้องทันเขา แล้วเราบริหารจัดการเขา แต่ถ้ามันเป็นสมบัติของผู้ปฏิบัติ ศีลสมบัติ สมาธิสมบัติ ปัญญาสมบัติ สมบัติอันนี้มันไม่ใช่วิชาชีพ มันไม่ใช่สมบัติทางโลก มันเป็นโลกุตตรปัญญา โลกุตตรปัญญาที่ไหน?

นี่ใจตัวตนของเรา ความรู้สึกของเรา สิ่งที่เป็นสมาธิ สิ่งที่เป็นสถานที่ของเรา นี่ตัวตนของเรา เห็นไหม ถ้ามันไม่ประพาศปฏิบัติขึ้นมา นี่อุตริมนุสสรธรรม ธรรมที่เหนือมนุษย์.. สมาธินี้เรามีสมาธิ เรามีปัญญา เรารอบรู้สิ่งต่างๆ เรามีความรู้เหนือเขา ทั้งๆ ที่ทำความสงบเข้ามาๆ

แทนที่มันจะชำระกิเลสมันกลับไปเพิ่มกิเลสนะ เพิ่มให้ว่าเราเหนือเขา เราดีกว่าเขา เราแน่กว่าเขา นี่เพิ่มขึ้นมาหมดเลย

แต่ถ้ามันเป็นโลกุตตรธรรมขึ้นมา เห็นไหม โลกุตตรธรรมมันเข้ามาทำลายตัวมันเอง ตัวทิฏฐิมานะ ตัวความเห็นผิด ตัวความอหังการในหัวใจ สิ่ง que เข้ามาทำลายตัวมันเอง นี่ปัญญา อย่างนี้ ปัญญามันเกิดมาอย่างไร? ขนาดปัญญาวิชาชีพ ปัญญาโลกนะ เรายังต้องเท่าทัน แล้วมัน เห็นนะ เห็นฝ่ายตรงข้าม เห็นทุกๆ อย่างเลย แต่เวลามันโลกุตตรปัญญานี้ อืม.. ความคิดก็เป็นเรา ปัญญาที่เป็นเรา สมบัติก็เป็นเรา แล้วมันจะกล้าทำลายเราไหม? มันจะกล้าทำลายเราไหม?

นี่โงมรรคสามัคคี มรรคญาณมันย้อนกลับ มันทำลายกิเลสอย่างไร? ถ้ามันทำลายกิเลส นี่ เรามีแต่เอาโรคเอาเปรียบกันจากข้างนอก เรามีแต่สิ่งที่แสวงหาผลประโยชน์กัน แต่เวลาประพฤติ ปฏิบัติเราไม่กล้าทำลายสิ่งนี้ ถ้าไม่กล้าทำลายสิ่งนี้ผลประโยชน์มันไม่เกิด

ผลประโยชน์คือความรู้จริง อรหัตตมรรค อรหัตตผล สิ่งที่เป็นอรหัตตผล ผลมันคือ อะไร? ผลคือมรรคญาณ มรรคสามัคคีมันชำระ นี่สังโยชน์ ความร้อยรัดที่มันติดไว้ เห็นไหม สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส มันขาดออกไปจากใจ มันขาดอย่างไร? มันมีอะไรขาด ออกไป กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ แล้วสิ่งใดที่มันขาดออกไป

มันรู้มันเห็นของมัน มันทำลายของมัน เห็นไหม ขณะตนเอง ขณะเรา นี่ปัญญาที่ขณะ หัวใจของเรา มันจะไม่มีความสำเร็จ มอง ไม่มีความเบื่อหน่าย นี่กิเลสอย่างหยาบๆ ไม่ต้องคิดให้ มันฟุ้งซ่าน กระทบกระถ่างหรือ แค่นี้ แค่มันเจริญแล้วเสื่อมในหัวใจ มันก็เศร้าสร้อยในหัวใจ เรานั่งคอตคนเดียวนะ นี่เวลาอยู่กับหมู่คณะ อยู่กับพรรคพวก ครีกรู้มีความสนุกสนาน ไป นั่งอยู่คนเดียวทำไมมันคอตล่ะ?

นี่โง่ความทุกข์อันละเอียดไง มันไม่มีทางออก มันก็เป็นความทุกข์อันละเอียด ไม่ใช่ ความคิดฟุ้งซ่านให้มันเป็นความทุกข์นะ แล้วเวลาเรานั่งสมาธิภาวนา เราเดินจงกรมของเรา ขึ้นมา สติมันเกิดขึ้นมา เราได้ทันตรงนี้ออก เหมือนทอง ทองนี้เขาได้ขี้ทองออก ทองมันจะบริสุทธิ์มากนะ

จิตนี้มันมีสิ่งเศร้าหมอง มีอุปกิเลสในหัวใจ เราเอาสติ เราเอาสมาธิ เอาตบะธรรม เผา ผลาญมันนะ พอเผาผลาญมัน มันเห็นคุณเห็นโทษนะ เดินจงกรมทั้งวันทั้งคืนมีความสุขมากนะ

มันรื่นเรียงอาหาญเพราะเราทำของเรามาไง เราทำของเรา มันมีความสุขของเรา มันรื่นเรียงอาหาญ ทำไมผู้ภวานาเป็นเขาเดินจงกรมได้ทั้งวันทั้งคืนเลย เขาเดินทำไม?

เหมือนเรามีงานทำ พอเราประสบความสำเร็จ เรามีงานทำขึ้นมา ผลประโยชน์เกิดจากเรา เราก็อยากได้มาก อยากได้มาก อยากได้มาก.. อยากได้มากก็ทำของเราไป เห็นไหม ประโยชน์มันก็เกิดขึ้นมาก ความเพียรชอบ สมาธิชอบ งานชอบ นี่มันเกิดทรัพย์จากภายใน

ทรัพย์จากภายนอกอันหนึ่ง ทรัพย์จากภายในอันหนึ่ง ถ้าคนเข้าใจนะ เราจะหาเวลาเพื่อความสงบของเราบ้าง เราหาเวลาเพื่อหัวใจของเราบ้าง ถ้าเราทำใจของเราขึ้นมาแล้ว เห็นไหม ผู้ที่เป็นอริยทรัพย์จากภายใน นี่ไม่ได้บวชไม่ได้เรียน มันบวชใจใจ ใจมันเป็นเอง ใจมันเป็นขึ้นมาเอง แล้วเราจะเข้าใจโลก

เราอยู่กับโลก เราอาศัยโลกไป นี่ปัจจัยเครื่องอาศัยดำรงชีวิต ดำรงชีวิตนี้ไว้ คุณในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“สละทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ สละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิต สละชีวิตเพื่อรักษาธรรม”

แล้วชีวิตของเราเป็นธรรมเสียเอง ชีวิตเรามันเป็นธรรม ธรรมกับชีวิตเป็นอันเดียวกัน เพราะอะไร? เพราะความรู้สึกรักจิตมันสัมผัส จิตมันเป็นปัจจัยตั้ง มันสัมผัสที่หัวใจ พอสัมผัสที่หัวใจนะ เราจะเห็นคุณค่าทรัพย์จากภายใน เห็นไหม

ทรัพย์จากภายนอกไม่ใช่ไม่ให้แสวงหานั้น ต้องหา เพราะมีปากมีท้องต้องมีอาชีพ ต้องมีการกระทำ พระยังบิณฑบาต นี่เลี้ยงชีพชอบ เลี้ยงชีพด้วยปณิธาน เห็นไหม บิณฑบาตมาดำรงชีวิตเพื่อจะได้ประพฤติปฏิบัติ เพื่อจะค้นคว้า เพื่อทำคุณงามความดีที่ดีกว่านี้ขึ้นไป

ทำความดีของเรา ดีของเราดีทั้งหาว คือดีไม่ต้องให้ใครยอมรับ ดีไม่ต้องให้ใครมาสรรทนามามีความเชื่อ ดีเพื่อเรา.. ถ้าดีเพื่อเรา เห็นไหม เราจะไม่นั่งคอตก เพราะการนั่งคอตก มันเศร้าสร้อยเหงาหงอยมันมีอะไร? แต่ถ้ามันทำลายหมดแล้ว ความเหงาหงอย ความอาลัยอาวรณ์

นี่กิเลสตัวอาลัยอาวรณ์นี่มันสำคัญมากนะ เพราะมันอาลัยอาวรณ์ แต่ถ้าถึงตัวมันแล้ว มันไม่มีอะไรอาลัยอาวรณ์เพราะอะไร? เพราะมันเป็นปัจจุบัน จิตนี้เป็นหนึ่งเดียว มันไม่คิดถึงอดีตอนาคต การอาลัยอาวรณ์มันก็ต้องคิดซะใหม่? มันพิรุณพิไรกับความรับรู้ นู่นอนาคตจะเป็นอย่างไร

นั่น อดีตที่ผ่านมาแล้วก็พีรีพีไร พีรีพีไรมันก็เศร้าสร้อยหงอยเหงา แต่ถ้ามันเป็นปัจจุบันธรรม มันไม่มีอะไรพีรีพีไร มันจะเอาอะไรไปเศร้าสร้อยหงอยเหงา แต่ถ้ามันยังไม่ทำลายมันอยู่ ตัวมันเศร้าสร้อยหงอยเหงา ตัวมันเองขณะในปัจจุบันนะ มันก็สว่าง เศร้าหมอง มันเป็นตัวมันเองอยู่ อย่างนั้น ต้องมีสติสัมปชัญญะทำให้มันทรงตัวขึ้นมา

นี่การกระทำอย่างนี้ มีการกระทำอย่างนี้ มันรู้เห็นอย่างนี้ ความรู้ความเห็นอย่างนี้ เวลาประพฤติปฏิบัติไปมันจะเข้าใจ เข้าใจเพราะเหตุใด? จิตเราเป็นอย่างนี้ได้เพราะเหตุใด? จิตเราเป็นอย่างนี้ได้เพราะสติ จิตเป็นอย่างนี้ได้เพราะข้อวัตรปฏิบัติ จิตเป็นอย่างนี้ได้มันถึงเห็นคุณค่า คั่นทางใจ คั่นทางที่มันจะมาตรงนี้ คั่นทางมันปูพื้นฐานมาอย่างไร?

เวลาเราบวช อุปัชฌาย์ท่านบอก เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ต้องบอกรุกขมูล ถ้า อุปัชฌาย์ไม่บอก นี่พระที่บวชขึ้นมาเป็นพระไม่ได้ สมบูรณ์เป็นพระไม่ได้ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า ถ้าเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ กับรุกขมูลนี้มันเป็นพื้นฐาน เป็นสิ่งที่ส่งเข้าไปหาจิต แต่เราได้เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ได้รุกขมูลมาจากอุปัชฌาย์ แต่ถ้าเราไม่ได้ทำ เห็นไหม นี่เหตุผลมันมีอยู่ แต่เราทำไม่ถึง เราทำไม่ได้ เราไม่ได้ทำขึ้นมามันก็ไม่เกิด แต่ถ้าเราทำ ขึ้นมานี้เห็นคุณค่าของมัน ถ้าเห็นคุณค่าของมันเราจะสงวนรักษา

สิ่งนี้มันเป็นข้อวัตรปฏิบัติ มันเป็นเครื่องดำเนิน มันจะเข้าไปหาเป้าหมาย เป้าหมายคือ หัวใจของเรา เพราะมันละเอียดเข้ามา งานของเรา งานของพระ เห็นไหม นี่สิ่งนี้ปัญญามันเกิด อย่างนี้ พอมันเกิดอย่างนี้เพราะมันเห็นที่มาที่ไปอย่างนี้ มันถึงรักษา รักษาไว้เพื่อกุลบุตรสุดท้าย ภายหลังไป

คุณเวลาพระกัสสปะ เห็นไหม เป็นพระอรหันต์นะ ถือชูดงควัตร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแลกลสังฆาฏิ เพราะสังฆาฏินี้ปะชุนๆ เพราะใช้ผ้าบังสุกุล

“กัสสปะเอ๋ย เธอก็มีอายุเท่าเรา ๘๐ ปีเท่ากัน เธอก็เป็นพระอรหันต์แล้ว แล้วทำไมเธอ ต้องถือนชูดงควัตรอีก”

นี่พระอรหันต์นะ ก็ไม่ต้องปฏิบัติแล้ว จิตนี้พ้นหมดแล้ว พระกัสสปะตอบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า

“ข้าพเจ้าปฏิบัติเพื่ออนุชนรุ่นหลังให้ได้มีคติ มีตัวอย่าง เวลาจุดธูป เวลาอยู่ป่าให้ทำอย่างไร”

แม้แต่ตัวเองไม่มีกิเลสแล้ว มันไม่ต้องทำแล้วก็ได้ แต่นี่ทำไม่ใช่เพื่อตัวตน ไม่ใช่เพื่อเรา แต่เพื่ออนุชนรุ่นหลัง เห็นไหม ครูบาอาจารย์ท่านมีหลักมีเกณฑ์ ท่านเห็นแก่อนุชนรุ่นหลัง ท่านถึงรักษาข้อวัตรปฏิบัติไว้ให้อนุชนรุ่นหลัง เหมือนเรารักษาถนนหนทางให้รถมันวิ่ง เรารักษาถนนให้ดี ทำให้ดี เห็นไหม คุณใช้เวลาเราทำแหล่งน้ำ เราสร้างถนนขึ้นมาได้บุญกุศลมาก เพราะอะไร? เพราะประชาชน สังคม เขาใช้ประโยชน์จากเรา

นี่ก็เหมือนกัน ครูบาอาจารย์รักษาข้อวัตรไว้ให้สังคมทั้งหมดนะ ให้สังฆะได้ศึกษา ให้สังฆะได้ประพฤติปฏิบัติ ให้สังฆะนั้นได้ประโยชน์กับเขา นี่เพื่ออนุชนรุ่นหลัง เห็นไหม ถึงบอกว่าเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานนะ

“เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เข้มแข็ง สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วง...”

กล่าวแก่นะ กล่าวแก้กิเลสตัณหาในหัวใจของลูกศิษย์ลูกหาไง เวลากิเลสมันเกิดขึ้นมามันว่ามันถูกหมดแหละ กล่าวแก้สิ่งที่มันจาบจ้วง จาบจ้วงสังฆธรรม เพราะมันเป็นกิเลส มันยังไม่เป็นความจริงมันก็จาบจ้วง แต่ถ้าเป็นสังฆธรรมกล่าวแก้อย่างนั้นขึ้นมา นี่สังฆธรรมขึ้นมา ถึงที่สุดศาสนาเราจะมั่นคง.. ศาสนาเราจะมั่นคงที่ไหน? มั่นคงในหัวใจ

นี่ถ้าเรามีปัญญาในหัวใจ เราทำอะไรได้หมดเลย แต่ถ้าศาสนาอยู่ในตู้พระไตรปิฎก หัวใจมันไม่รู้เรื่อง แล้วมันจะมั่นคงได้อย่างไรล่ะ? เพราะพระไตรปิฎกมันโดนไฟเผาได้ มันโดนทำลายได้ แต่ความรู้ที่อยู่ในหัวใจเราไม่มีเลย ถ้ามันไม่ตำราแล้วเราจะไปศึกษามาจากไหน? แต่ถ้าใจมันมั่นคงขึ้นมา มันรู้จริงขึ้นมา นี่ศาสนาเจริญที่นี้ เจริญในหัวใจผู้ประพฤติปฏิบัติ เจริญในหัวใจของครูบาอาจารย์เรา เจริญในหัวใจที่รักษาข้อวัตรปฏิบัติให้พวกเราได้ดำเนิน

นี่เราเกิดเป็นชาวพุทธ เราเกิดมาที่กลางพุทธศาสนา ศาสนาเจริญอีกหนหนึ่ง เจริญหนไหน? เจริญตรงที่กำลังค้นคว้า เร่งกัน เราต้องทำของเรานะ เพื่อประโยชน์กับชีวิตของเรา นี้อย่าทอดทิ้ง มันต้องเข้มแข็ง เพราะกิเลสมันเจาะเราทุกวันแหละ ถ้าเราเข้มแข็งแล้วเราตั้งสติของเรา มันจะเป็นประโยชน์กับเราเองนะ เอวัง